

1. Відкриті родинні студії: «Фінансова мудрість родинної педагогіки»: навчально-методичний посібник для батьків /Кікінежді О.М., Сампара О.В., Рябова О.Б., Ткаченко Н.В., Лапішко З.Я. та ін; за ред. Т.С. Смовженко. Київ: УБС НБУ, 2015. 251с.

2. Концепція формування фінансової грамотності у початковій, основній та старшій школі. Проект. *Географія та економіка в рідній школі*. 2015. № 10. С.2-4.

3. Лактіонова Г.М., Машкіна С.В. Партнерство навчальних закладів і родин: нові реалії і досвід. *Рідна школа*. 2016. № 7. С. 13–18.

4. Сампара О. В., Кікінежді О. М. Фінансова мудрість родинної педагогіки: програма освітнього курсу для батьків з фінансової грамотності дітей. Київ: УБС НБУ, 2015. 26 с.

5. Соціально-психологічні проблеми становлення суб'єкта економічної соціалізації: монографія /Т.В. Говорун, Н.М. Дембицька, І.К. Зубіашвілі, Л.М. Карамушка, О.В. Лавренко, О.О. Міщенко, В.В. Москаленко, Ю.Ж. Шайгородский; ред.: В.В. Москаленко. Кіровоград. 2012. 205 с.

6. Фінансова грамотність : навч. посібник для вчителя / авт. кол.; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. К., 2013. 312 с.

7. Novorun T., Kikinezhdi O., Shulha I. Gender in the dimensions of students' youth social and economic aspirationst // Sustainable development under the conditions of European integration: collective monograph ; editorial board Darko Bele, Lidija Weis, Nevenka Maher. Ljubljana : VSPV, Visoka sola za poslovne vede = Ljubljana School of Business, 2019. P. 414-426. URL: <https://cutt.ly/drbdvoC>

УДК 373.2:001.895 (082)

Семенча Л. Г.

кандидат психологічних наук,

викладач психолого-педагогічних дисциплін

КВНЗ «Нікопольський педагогічний коледж» ДОР

semencha2010@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИРІШЕННІ ЗАВДАНЬ ПІЗНАВАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Останнім часом цілий ряд інтерактивних форм і методів роботи в освітньо-виховному процесі закладів дошкільної освіти в своїх програмах декларують спеціальну мету створення розвивального середовища для пізнавальної сфери дитини дошкільного віку. Це в першу чергу такі: введення нових відомостей про навколишній світ до існуючих програм, використання проблемних ситуацій, комплекси спеціальних вправ для розвитку логічного мислення [1-5].

Інтерактивні педагогічні технології – це організація засвоєння знань і формування певних вмінь та навичок через сукупність особливим способом організованих навчально-пізнавальних дій, що полягають у активній взаємодії

вихованців між собою та побудові міжособистісного спілкування з метою досягнення запланованого результату [3, 6].

Пізнавальна діяльність має створювати ситуацію, за якою дитина займає активну позицію по відношенню до самої себе, коли діяльність вимагає включення всього комплексу дитячих здібностей. Дитина має прагнути самостійно шукати спосіб вирішення завдань. Лише за таких умов формується активна, творча особистість, яка здатна не лише засвоювати запропоноване, а й доцільно активно ним користуватись у нових ситуаціях.

Таким чином, залучаючись до пізнання, дитина найперше повинна навчитись думати, розмірковувати, сперечатись, не боятись не погоджуватись із тим, що їй пропонують інші.

Розвитку у дітей пізнавальної активності сприяє робота з дидактичним матеріалом Монтесорі, природне оточення, експериментування (дослідницька діяльність), організовані прогулянки та екскурсії. Для дошкільників доступними є: проектна діяльність, наприклад, проект «Українська казка», «А хліб святий...», «Прихід весни»; конструювання з конструктору (Lego-технології), паперу, картону, природного та залишкового матеріалу (*площинне конструювання* — «Квіткова поляна», «Калейдоскоп»; *об'ємне конструювання* — «Зоопарк», «Дитячий майданчик»); інтелектуальні конкурси («Літературна академія дошкільнят», «Найкмітливіший дошкільник», турнір ерудитів «Подорож по Індії», «Маленькі літературознавці»); аналіз літературних творів (це може бути авторський твір або придумана дітьми казка чи оповідання, наприклад за набором іграшок, за казковим персонажем та ін.).

Пізнавальні здібності розвиваються за допомогою мовленнєвотворчої діяльності під час розігрування казки із замісниками (геометричними фігурками) (Гавриш Н.В.), спеціальних ігор, що розвивають спостережливість («Який? Яка?», «Порівняння»), ігри та завдання на встановлення причинно-наслідкових зв'язків, порівняння, вибір («Чому це сталося?», «Знайди пару»). Окрім художньої та мовленнєвої діяльності, для розвитку пізнавальних здібностей в роботі з дошкільниками вихователі використовують різноманітні розвиваючі ігри, зокрема ігри Б.П.Нікітіна, система пізнавально-ігрової діяльності з піском – сендплей (ігри з піском «Морське дно», «Сад квітучий», ігри з піском та водою, розігрування казкових сюжетів «Заяча хатинка», «Пан Коцький», «Снігова королева», заняття-ігри з використанням методу піскової терапії «Подаруй усмішку сонечку»).

Розглянемо перелік найбільш відомих інноваційних технологій та методик у галузі дошкільної освіти, які сьогодні використовують сучасні вихователі з метою розвитку пізнавальної сфери дитини: спадщина Софії Русової («Український дитячий садок»); педагогіка М. Монтесорі («Будинок вільної дитини»); Вальдорфська педагогіка («Вальдорфський дитячий садок»); система освіти «Довкілля» (автор – Ільченко В.); діагностична методика Т.О. Піроженко «Мовленнєве зростання дошкільника»; технологія фізичного виховання дітей М.Єфименка («Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей»); технологія розвитку творчої особистості Г.Альтшуллера (теорія розв'язання винахідницьких завдань); методика використання схем-моделей

для навчання дітей описовим розповідям (автор – Ткаченко Т.); методика використання схем-моделей у лексично-граматичній роботі (автор – Крутий К.); особистісний розвиток дитини засобами взаємодії різних видів мистецтв; нова модель дошкільного закладу (автори – Заранська Н.Й., Савка М.М.); методика розвитку творчих здібностей на заняттях з малювання (автор – Шульга Л.); Регіональна Програма розвитку Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю; методика навчання дітей читанню М.Зайцева; Методика навчання дітей раннього віку Глена Домана; розвиваючі ігри Нікітіних: кубики, гра типа «Танграм»; педагогіка Амонашвілі та ін. [2, 3].

Сучасні вихователі в свою роботу постійно впроваджують інтерактивні педагогічні технології з розвитку пізнавальної сфери дитини. Наприклад, в практику роботи з дошкільниками педагоги вводять систему пізнавально-ігрової діяльності з піском – сендплей, інноваційної технології «Палички Кюїзенера», технологію ТРВЗ (теорію рішення винахідницьких завдань, автор Г.С.Альтшуллер) та ін. [3]. Наприклад, найбільш результативними за технологію ТРВЗ, як показала практика, виявилися: метод роботи з казкою; метод системного аналізу; метод живого слова; метод символічної синектики, які беззаперечно є провідними у методиці Л. Фесюкової «Виховання казкою».

Зазначимо, що використання сьогодні інтерактивних технологій в сучасному закладі дошкільної освіти відбувається за допомогою використання інформаційно-комунікативних технологій навчання, тобто комп'ютерної техніки. Сучасні вихователі в роботі застосовують мультимедійні презентації, комп'ютерні ігри («Склади малюнок», «Розфарбуй віконце», «Знайди цифру»), перегляд навчальних відео- і прослуховування аудіо- фрагментів та ін.

Отже, використання інтерактивних форм і методів роботи з дітьми старшого дошкільного віку передбачають можливість постійного оволодіння дітьми новими засобами діяльності, виконання нових дій, що містять у собі елементи новизни та проблемності, і створюють максимально позитивні, сприятливі умови для розвитку пізнавальної активності і виховання особистості дитини. В подальшому плануємо розробити і впровадити у практичну діяльність розвивальну програму щодо підвищення рівня розвитку пізнавальної активності старших дошкільників шляхом використання проектної діяльності та інформаційно-комунікаційних технологій навчання.

Література

1. Брежнева О.І. Формування пізнавальної активності. *Дошкільне виховання*. 1998. №2. С. 12-14.
2. Ващенко Г. Виховання дослідницьких здібностей у дітей дошкільного віку. К.: Українська Видавнича Спілка, 1997. С. 304-310.
3. Інноваційна практика в роботі вихователя ДНЗ: метод. посіб. / Н. Дятленко, А. Гончаренко, А. Шевчук та ін. К.: Шкільний світ, 2010. 216 с.
4. Кузьменко В.У. Індивідуальний підхід у розвитку пізнавальних здібностей дошкільників. *Шляхи розвитку здібностей у дітей дошкільного віку* : зб. наук. пр. Вип. 16. Ч.1. Київ-Запоріжжя, 1999. С.92-97.
5. Ладивір С.О. Пізнавальний розвиток старшого дошкільника. *Дошкільна освіта*. 2009. №3(25). С.13-22.

6. Пометун О.І. Інтерактивні технології: теорія і методика. Умань-Київ, 2008. 94 с.

УДК 070:37

Сергуніна Т. О.,

кандидат філологічних наук, доцент,
методист відділу організаційно-методичної та
інформаційно-видавничої діяльності ТОКІППО

Мамус М. П.,

провідний фахівець відділу організаційно-методичної
та інформаційно-видавничої діяльності ТОКІППО

ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ

Постановка проблеми. Наприкінці ХХ – початку ХХІ століття людське суспільство вступило у нову, так звану інформаційну епоху. Характерним для цієї епохи є перехід на використання інформаційних технологій у всіх галузях народного господарства, науки й освіти. Позитивним є те, що людина має швидкий доступ до будь-якої інформації, яка її цікавить. Проте в інформаційному просторі накопичилось стільки різного роду повідомлень, що можна просто «потонути» в інформаційному морі. Окрім того, існує загроза повірити неправдивій інформації, особливо сучасних ЗМІ. «На жаль, багато сучасних медіа не перевіряють достовірність оприлюднених даних, нормою стало використання численних маніпулятивних технологій, спрямованих або на безпідставне формування позитивного іміджу замовників, або на очорнення їхніх конкурентів» [2, с. 222]. Саме тому потрібна грамотна робота з інформацією, вироблення вміння її фільтрувати.

Метою нашої статті є дослідження основних етапів історії вивчення та особливостей сучасного розвитку медіаграмотності.

Під *медіаграмотністю (медійною грамотністю)* розуміють «сукупність знань, навичок та умінь, які дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати і створювати повідомлення різних жанрів і форм для різних типів медіа, а також розуміти й аналізувати складні процеси функціонування медіа в суспільстві, та їхній вплив» [7]. Медіа (англ. *media* – засоби, способи) – це канали та інструменти, які використовують для зберігання, передавання інформації або будь-яких даних (мас-медіа). У більш широкому значенні – це єдине середовище; його використовують, щоб передавати будь-які дані в будь-яких цілях.

Термін *медіаграмотність* почали використовувати у ХХ ст. Розглянемо позиції декількох вчених із цього питання. **Жан Бодрійяр** писав про «симулякри та симуляції» – руйнування смислу в сучасному потоці інформації. Він аналізував, як сучасний потік інформації, який створює велику кількість копій та симулякрів, зрештою знищує реальність [7]. На його думку, ми втратили зв'язок з реальністю та ввійшли в *еру гіперреальності* – епоху, у котрій картинка важливіше змісту, а зв'язок між предметами, явищами та їх знаками порушений [8].